

Převod funkce provozovatele

celostátní železniční dráhy a drah regionálních ve vlastnictví státu a převod výkonu některých činností, které jsou obsahem provozování dráhy včetně odpovídajících materiálních, technologických a personálních kapacit ze společnosti České dráhy, a.s. na státní organizaci Správa železniční dopravní cesty

Státní organizace Správa železniční dopravní cesty (dále jen SŽDC, s.o.) společně s akciovou společností České dráhy (dále jen ČD, a.s.) vznikly k datu 1.1.2003 na základě zákona č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železniční dopravní cesty a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „transformační zákon“), jako nástupnické subjekty státní organizace České dráhy. Základním cílem transformace bylo institucionálně oddělit výkon funkcí vlastníka dráhy celostátní a drah regionálních od provozování těchto drah a provozování drážní dopravy na nich, které byly do 31.12.2002 integrovány ve státní organizaci České dráhy, a vytvořit tak podmínky pro rozvoj dopravního systému uspokojujícího potřeby společnosti a fungujícího s maximálním uplatněním tržních mechanismů.

ČD, a.s., v souladu s požadavky práva Evropských společenství, vznikly jako obchodní společnost samostatně podnikající na dopravním trhu České republiky a Evropy. Jejich předmět podnikání zahrnuje základní činnosti, a to provozování osobní a nákladní železniční dopravy a provozování železniční dráhy celostátní a drah regionálních ve vlastnictví státu.

SŽDC, s.o. vznikla zejména jako subjekt, který hospodaří se železniční infrastrukturou (dráha celostátní a dráhy regionální) ve vlastnictví státu a vykonává vlastním jménem práva a povinnosti vlastníka dráhy, upravené zákonem č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o dráhách“), tedy zajišťuje provozování a provozuschopnost železniční dopravní cesty. Vzhledem k tomu, že SŽDC, s.o. není subjektem oprávněným k provozování dráhy, není držitelem úředního povolení dle zákona o dráhách a nemá kapacity pro provozování dráhy vlastními silami, zajišťuje dosud výkon funkcí provozovatele dráhy smluvně u externího subjektu, ČD, a.s.

Současné organizační uspořádání ČD, a.s. vychází ze skutečnosti, že ČD, a.s. je zároveň provozovatelem dráhy i provozovatelem drážní dopravy. Provozovatel drážní dopravy je povinen poskytovat provozovateli dráhy údaje o své činnosti a záměrech v rámci jednání o přidělení kapacity dráhy a sestavy jízdního řádu. Tím, že provozovatelem dráhy je jeden z dopravců (ČD, a.s.) není zajištěno nediskriminační podnikatelské prostředí v oblasti provozování železniční dopravy a rovný přístup k informacím. Předkládaný návrh převádí činnost provozovatele dráhy z ČD, a.s. na SŽDC, s.o., čímž bude vytvořeno rovné podnikatelské prostředí pro všechny dopravce.

Stávající způsob smluvního zajištění provozování dráhy (podle zákona č. 77/2002 Sb.) přináší komplikace a systémové uspořádání sektoru železničních drah je netransparentní. Zejména z hlediska požadavků na transparentnost prostředí v oblasti drah a drážní dopravy a vytváření rovných, nediskriminačních podmínek přístupu všech oprávněných subjektů na dopravní cestu železničních drah je současný stav, kdy subjektem zajišťujícím provozování dráhy jsou ČD, a.s. jako společnost integrující ve svém předmětu podnikání vedle provozovatele železničních drah též největšího tuzemského provozovatele železniční dopravy,

velmi problematický. V současné situaci, kdy ČD, a.s. vystupují současně jako provozovatel dráhy i dopravce, se i přes veškerou vnitroorganizační autonomii a funkční nezávislost jednotlivých okruhů činností, nelze vyhnout minimálně obavám, že společnost, která jako provozovatel dráhy získává často citlivé obchodní údaje od ostatních dopravců, nevyužije těchto znalostí pro posílení svého vlastního postavení na trhu jako dopravce. Takovýto stav nepřispívá ke snahám o posilování prvků rovného a nediskriminačního přístupu ke všem dopravcům a vytváření transparentního prostředí v sektoru drah a drážní dopravy.

Současné uspořádání vztahů při provozování železniční dopravy s sebou nese také řadu dalších úskalí a nevýhod. Jednou z nich je jiné systémové uspořádání v porovnání se silniční dopravou, jako největším konkurentem dopravy železniční. Toto uspořádání je pro železniční dopravu nevýhodné, a to jak z pohledu infrastruktury (způsob její správy, údržby a jejího provozování), tak i z pohledu provozování drážní dopravy (ČD, a.s. jsou současně dopravcem ale i provozovatelem dráhy a na rozdíl od jiných železničních dopravců musí vynakládat náklady na provoz, údržbu a opravy majetku, který jiní dopravci nevlastní).

Z výše uvedených důvodů je nezbytné uskutečnit restrukturalizaci ČD, a.s. společně s novým nastavením vztahů mezi dominantními subjekty odvětví železničních drah a železniční dopravy v České republice (mezi ČD, a.s. a SŽDC, s.o.) formou změny v osobě provozovatele celostátní dráhy a drah regionálních ve vlastnictví státu.

Proces restrukturalizace ČD, a.s. a převodu činností souvisejících s dopravní cestou z ČD, a.s. na SŽDC, s.o. byl započat již v roce 2003 vznikem SŽDC, s.o. a pokračoval v roce 2004 začleněním Stavebních správ do struktury SŽDC, s.o. S tímto procesem vyslovila vláda souhlas na své 47. schůzi dne 17.12.2003. Převod funkce provozovatele dráhy z ČD, a.s. na SŽDC, s.o. tak logicky navazuje na tento již započatý restrukturalizační proces.

Návrh na restrukturalizaci společnosti ČD, a.s. a SŽDC, s.o. projednala vláda České republiky dne 25.7.2007 a svým usnesením č. 848 uložila ministru dopravy mimo jiné zpracovat dílčí materiál řešící převod funkce provozovatele dráhy z ČD, a.s. na SŽDC, s.o.

Navrhovaný záměr

V současné době SŽDC, s.o. vykonává povinnosti vlastníka dráhy, které jsou stanoveny v § 20 zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách a provozování dráhy zajišťuje prostřednictvím ČD, a.s. Dle navrhovaného záměru se stane SŽDC, s.o. provozovatelem dráhy, bude tedy držitelem úředního povolení a osvědčení o bezpečnosti provozovatele dráhy, vydaných drážním správním úřadem a převezme v navrženém rozsahu činnosti, které jsou obsahem provozování dráhy včetně souvisejících majetkových, technologických a personálních kapacit. SŽDC, s.o. se tak stane subjektem s právy a povinnostmi provozovatele dráhy dle zákona o dráhách. Stane se namísto ČD, a.s. subjektem, s nímž jednotliví železniční dopravci uzavírají smlouvu o přístupu na dopravní cestu pro zajištění provozování drážní dopravy na železničních tratích ve vlastnictví státu.

V rámci převodu funkce provozovatele dráhy dojde k převedení činností spočívajících v zabezpečení dráhy a organizování drážní dopravy od ČD, s.o. na SŽDC, s.o. Tyto převáděné činnosti (v oblasti zabezpečení dráhy a organizování drážní dopravy) v současné době zabezpečují u ČD, a.s. následující organizační jednotky a útvary generálního ředitelství ČD, a.s., které budou součástí převodu na SŽDC, s.o.:

- Správy dopravních cest (SDC)

Zabezpečují zejména správu, kontrolu, dohled, opravy a údržbu železniční dopravní cesty ve vlastnictví státu. Železniční dopravní cestou se rozumí železniční spodek, železniční svršek, železniční přejezdy, stavby a pevná zařízení nutná k ochraně proti nepříznivým vlivům dráhy, sdělovací zařízení pro přenos informací, zabezpečovací zařízení, elektrická zařízení, pevná zařízení pro měření, údržbu a opravy dráhy, budovy a zařízení drážní dopravy.

- Střediska železniční geodézie (SŽG)

Zabezpečují správu, kontrolu, dohled a činnosti v oblasti geodézie (např. správa železničního geodetického bodového pole, správa jednotné železniční mapy, kontrola geometrické polohy koleje, katastrální správa železničních pozemků).

- Správa železniční energetiky (SŽE)

Zabezpečuje správu, dohled a kontrolu nad elektrickou distribuční sítí, která je v příslušnosti hospodaření SŽDC, s.o. a slouží pro potřeby železničních dopravců.

- Technická ústředna Českých drah (TÚČD)

Zabezpečuje zejména rozvoj a technickou jednotnost zařízení železniční dopravní cesty a její diagnostiku.

- Hasičská záchranná služba (HZS)

Zabezpečuje činnosti v oblasti požární a záchranné, je součástí integrovaného záchranného systému ČR.

- Vyjmenované činnosti úseků generálního ředitelství ČD

Jedná se o činnosti související se zabezpečením dráhy a organizováním drážní dopravy (provozní řízení organizačních jednotek, ochrana životního prostředí, tvorba jízdního řádu, zpracování jízdních řádů ad hoc, zjišťování příčin mimořádných událostí, provozování dráhy pro účely obrany státu, ochrana a obnova železniční dopravní cesty).

Dále budou převedeny činnosti, kterými se zabezpečuje obnovení provozuschopnosti železničních drah po vzniku mimořádných událostí na dráze (nehodové pomocné prostředky). Realizací předloženého záměru se vedle posilování výkonu povinností SŽDC, s.o. jejími vlastními silami sleduje též institucionální oddělení provozovatele železniční dráhy celostátní a drah regionálních ve vlastnictví státu od dopravce na těchto dráhách. Za tím účelem je nezbytné, aby SŽDC, s.o. v souvislosti s převzetím faktického výkonu některých činností, které jsou obsahem provozování dráhy, získala též úřední povolení k provozování dráhy dle zákona o dráhách a stala se provozovatelem dráhy. Stane se tak subjektem odpovědným za tvorbu jízdního řádu a subjektem, se kterým vstupují ve smluvní vztahy dopravci pro provozování drážní dopravy na železničních dráhách a uzavírají s ním smlouvu o přístupu na dopravní cestu.

Činnosti představující obsluhu dráhy včetně odpovídajících kapacit budou ponechány u ČD, a.s., neboť zaměstnanci, kteří tuto obsluhu zajišťují, se dosud podílí i na ostatních činnostech nesouvisejících s provozováním dráhy.

Převáděný majetek na SŽDC, s.o.

Provedená identifikace položek převáděného majetku se opírá o základní předpoklad, že SŽDC, s.o. bude hospodařit s potřebným majetkem pro výkon stanovených činností, které

jsou předmětem provozování dráhy a nebude hospodařit s majetkem nebo kapacitami pro potřeby podnikatelské činnosti nad rámec těchto činností. Předpokládané souhrnné údaje v příloze č.1 tak reprezentují jen potřebný rozsah majetku k datu 31.7.2007. Konkrétní rozsah převáděného majetku označeného b) bude upřesněn vzájemným jednáním a dohodou ČD a.s. a SŽDC s.o., pozemky označené a) budou rozděleny po zpracování geometrických oddělovacích plánů. Dále jsou uvedeny další oblasti majetku, zásoby, drobný hmotný majetek, pohledávky a závazky. U závazků následně bude provedena specifikace tak, aby byly vyloučeny závazky, na které SŽDC, s.o. již poskytla zdroje v rámci zajištění provozuschopnosti.

Součástí převodu budou i pozemky v železničních stanicích, na kterých je umístěna železniční dopravní cesta ve vlastnictví státu a telekomunikační majetek v majetku ČD, a.s., tvořící součást dráhy. Z důvodu výkonu práv a plnění povinností vlastníka dráhy uložených zákonem o dráhách je vhodné soustředit u jednoho subjektu vlastnické právo ke všem těmto součástem železniční dráhy. V rámci transformace státní organizace České dráhy provedené na základě transformačního zákona byly tyto majetky, přestože tvoří součásti železniční dráhy celostátní a drah regionálních, vloženy do ČD, a.s. Začlenění těchto pozemků do majetku v příslušnosti hospodaření SŽDC, s.o. bude proto představovat logické propojení všech součástí dopravní cesty, neboť majetek umístěný na těchto pozemcích je součástí železniční dopravní cesty.

Při převodu funkce provozovatele dráhy celostátní a drah regionálních ve vlastnictví státu budou na SŽDC, s.o. převedeny jednotky ČD, a.s., které tento majetek spravují :

- Správy dopravních cest (SDC)
- Střediska železniční geodézie (SŽG)
- Správa železniční energetiky (SŽE)
- Technická ústředna Českých drah (TÚČD)
- Hasičská záchranná služba (HZS)
- Vybraní zaměstnanci a softwarové vybavení úseků náměstků generálního ředitele (NGŘ)

Identifikované položky majetku uvedené v příloze č.1 jsou uváděny v pořizovacích a zůstatkových cenách dle účetní evidence ČD, a.s. Pro ocenění drobného hmotného majetku byla zvolena polovina pořizovací ceny dle účetní evidence. Při identifikaci majetku se vycházelo ze stavů účetní evidence k rozhodnému dni 31.7.2007, veškeré údaje budou aktualizovány ke dni prodeje.

Způsob převodu

Záměrem je, aby SŽDC, s.o. společně s převzetím funkce provozovatele dráhy, převzala do příslušnosti hospodaření hmotný a nehmotný majetek potřebný pro výkon této činnosti, závazky a pohledávky s činnostmi související, stejně jako práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů vůči zaměstnancům, kteří v současné době výkon daných činností fyzicky zajišťují.

Při hledání vhodného způsobu převodu vydefinovaného rozsahu majetku od ČD, a.s. k SŽDC, s.o. se vycházelo ze skutečnosti, že stát při vzniku ČD, a.s. vložil tento majetek jako nepeněžitý vklad do akciové společnosti a v současné době stát, jako jediný akcionář, má záměr tento majetek vyjmout z akciové společnosti a převést do práva hospodaření

SŽDC, s.o., přičemž je nutné zachovat stávající pracovně právní vztahy dotčených zaměstnanců.

Na základě vypracovaných analýz byl zvolen způsob převodu funkce provozovatele dráhy z ČD, a.s. na SŽDC, s.o. Tento převod bude proveden ve třech postupných krocích spočívajících v prodeji části podniku a následném využití institutu snížení základního kapitálu ČD, a.s.

1. krok

Prvním krokem bude úplatný převod části podniku ČD, a.s. na základě smlouvy o prodeji části podniku dle § 487 Obchodního zákoníku. Při převádění podniku nebo jeho části přecházejí na základě převodního právního úkonu na nabyvatele všechny uvedené složky jako komplex.

Aby byla část podniku způsobilá stát se předmětem převodu s požadovanými právními účinky musí splňovat určité na ni kladené požadavky. Musí se jednat o část podniku ve smyslu ustanovení § 487 Obchodního zákoníku, tedy část podniku tvořící samostatnou organizační složku. Za tímto účelem bude jako nezbytný první krok převodu funkce provozovatele dráhy organizačně vymezen příslušný majetek, práva a závazky ČD, a.s. včetně příslušných zaměstnanců tak, že budou soustředěny do jedné nebo více organizačních jednotek ČD, a.s. resp. stávající organizační jednotky (SDC, SŽG, SŽE, TÚČD, HZS) budou „očištěny“ od majetku, práv, závazků a zaměstnanců, kteří nebudou součástí převodu na SŽDC, s.o. a tyto organizační jednotky budou odděleny po stránce interní organizace, jakož i po stránce správy majetku a účetnictví od ostatních částí podniku ČD, a.s.

Za účelem snížení nákladů na převod majetku budou organizační jednotky ČD, a.s. určené k převodu na SŽDC, s.o. minimalizovány na soubory činností, zaměstnanců a minimum majetku nezbytného k naplnění požadavků na část podniku způsobilého být předmětem smlouvy o prodeji části podniku dle Obchodního zákoníku, včetně souvisejících pohledávek a závazků. Zbytek majetku určeného k převodu si bude po realizaci prvního kroku SŽDC, s.o. najímat od ČD, a.s. Součástí smluvního vztahu o prodeji části podniku bude i závazek realizace 2. a 3. kroku včetně řešení podmínek a výše pronájmu předmětného majetku do doby ukončení realizace 2. a 3. kroku.

Realizace 1. kroku se uskuteční v souladu s usnesením vlády č. 848 ze dne 25.7.2007 ke dni 1.4.2008. Před realizací tohoto kroku je nutné provést změnu transformačního zákona a vyřešit právní režim provozování činností spočívající v obsluze železniční dráhy celostátní a drah regionálních (viz Návrh legislativních změn).

pozn.:

V případě, že v rámci 1. kroku bude realizován prodej ve smyslu §5 Obchodního zákoníku tzn. jako věc hromadná a navazujících § 476 až 488 o smlouvě o prodeji podniku, nebude mít snížení základního kapitálu, které bude realizováno ve 3. kroku vliv na splatnost závazků ČD, a.s.

2. krok

Ve druhém kroku bude postupem podle § 211 a násl. Obchodního zákoníku snížen základní kapitál ČD, a.s. tak, aby byla uhrazena ztráta z minulých let, která je vykazovaná

v účetní evidenci ČD, a.s. jako neuhrazená. Jedná se o tzv. nominální snížení základního kapitálu, při kterém se neuplatňují ustanovení Obchodního zákoníku upravující ochranu práv věřitelů společnosti a o jejich právu na zajištění nesplacených pohledávek, neboť tímto postupem nehrozí věřitelům společnosti v důsledku snížení základního kapitálu zhoršení jejich postavení. Provedení tohoto kroku je základem pro úspěšnou realizaci kroku 3.

pozn.:

Neuhrazená ztráta z let 2003 až 2005 byla vypořádána s emisním áziem ve výši 2 135 933 000 Kč a není již v účetnictví ČD, a.s. vedena. V účetnictví ČD, a.s. zůstává neuhrazená ztráta za rok 2006 ve výši 449 399 tis. Kč. Řídící výbor ČD, a.s. rozhodl vypořádat tuto ztrátu postupně se ziskem, který mají ČD, a.s. od roku 2007 dosahovat. S ohledem na skutečnost, že plánovaný zisk ČD, a.s. na rok 2007 je pouze 50 mil. Kč bude nutné ještě před provedením 3. kroku opětovně vypořádat ztrátu s emisním áziem podobně jako za roky předchozí. Emisní ážio eviduje ČD, a.s. v současné době ve výši 19,1 mld. Kč.

3. krok

Ve třetím kroku bude postupem podle § 211 a násl. Obchodního zákoníku snížen základní kapitál ČD, a.s. o hodnotu majetku určeného k převodu na stát, který nebude převeden v rámci prvního kroku. Jedná se o tzv. efektivní snížení základního kapitálu, kdy státu jako akcionáři ČD, a.s. bude poskytnuta úplata ve formě nepeněžitého plnění (majetek určený k převodu na stát) za zmenšení majetkové účasti v ČD, a.s.

Příprava 2. a 3. kroku převodu probíhá současně s 1. krokem. Převod veškerého určeného majetku (3. krok) bude ukončen nejpozději do 31.12.2008.

Současné snížení majetku ČD, a.s. a vlastního kapitálu nevede k vnitřnímu znehodnocení akcií, nemělo by proto docházet ke snížení kredibility ČD, a.s. S ohledem na velikost základního kapitálu ČD, a.s. nehrozí možnost předlužení organizace a tím by se neměly dramaticky měnit současné úvěrové podmínky pro ČD, a.s. Z hlediska DPH prodej podniku nebo jeho části, vklad podniku nebo jeho části není předmětem zákona o DPH a o DPH se neúčtuje. Z hlediska zákona o daních z příjmu jsou výsledky prodeje zahrnuty do daňového přiznání za to období, ve kterém došlo k prodeji podniku. Vychází se z celkového účetního výsledku hospodaření, který se v příslušných položkách daňového přiznání koriguje pouze o daňovou zůstatkovou cenu dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku prodávaného s podnikem. Na straně kupujícího (SŽDC, s.o.) se účtuje o oceňovacím rozdílu, který je zahrnován do základu daně (§23 odst. 15 ZDP). Oceňovací rozdíl se zahrnuje do nákladů nebo výnosů podle charakteru oceňovacího rozdílu rovnoměrně po dobu 180 měsíců. V oblasti daní není třeba očekávat žádné významné dopady.

Návazně na systém prodeje části podniku se jeví optimální v souladu s danou legislativou převod včetně všech zaúčtovaných závazků a pohledávek. Tento fakt je podpořen mimo jiné i dlouhodobě nastavenými splatnostmi daňových dokladů. Při aplikaci všech výše uvedených vlivů a podmínek nedojde pak následně k problémům s efektivním snížením kapitálu ze strany věřitelů.

Personální a sociální oblast

Převod funkce provozovatele dráhy bude spojen s převodem části podniku ČD, a.s., formou koupě části podniku podle § 487 Obchodního zákoníku, na SŽDC, s.o. Při takovémto postupu přejdou v souladu s pravidly stanovenými Obchodním zákoníkem a Zákoníkem práce společně s kupovanou částí podniku na nástupnický subjekt SŽDC, s.o. též všechna práva a závazky, která s touto částí podniku souvisejí, včetně práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů. Ke dni převodu tak SŽDC, s.o. převezme jak individuální práva a povinnosti současného zaměstnavatele (ČD, a.s.) vůči zaměstnancům, kteří k nim přejdou společně s kupovanou částí podniku, tak i práva a povinnosti kolektivní povahy, tj. včetně práv a povinností vyplývajících z uzavřené kolektivní smlouvy ve znění účinném ke dni převodu. Práva a povinnosti je nástupnický subjekt povinen převzít v té kvalitě a s těmi vlastnostmi, jimiž se vyznačovaly u mateřské společnosti, včetně podmínek, za kterých zaměstnanec vykonával sjednaný druh práce.

Převodem zaměstnanců z ČD, a.s. na SŽDC, s.o. v souvislosti s převodem funkce provozovatele dráhy nedojde k změně práv a povinností převáděných zaměstnanců vyplývajících ze zákona č. 77/2002 Sb. a z uzavřené kolektivní smlouvy (např.: doprovodný sociální program, zachování jízdních výhod, apod.).

V segmentu podnikání ČD, a.s. určené pro prodej části podniku je nezbytné realizovat personální politiku zaměřenou na optimalizaci stavu a struktury zaměstnanců. Záměrem je přizpůsobit rozsah a strukturu lidských zdrojů potřebným kapacitám SŽDC, s.o. (optimalizace personální potřeby) ještě v rámci ČD, a.s. při využití tzv. doprovodného sociálního programu podle nařízení vlády 322/2002 Sb. Doprovodný sociální program se taktéž vztahuje na SŽDC, s.o. a bude dále využíván v návaznosti na předcházející činnost ČD, a.s. v této oblasti.

Podle provedené identifikace v oblasti personální potřeby podle přílohy č.1, se jedná o převod cca 10 000 pracovníků (stav ke dni 31.7.2007 – bude aktualizováno ke dni prodeje) v rámci 1. kroku převodu tj. prodeje části podniku ČD, a.s. Přesný počet bude stanoven při sjednávání kupní smlouvy.

Dopad změny provozovatele dráhy na majetek státu a veřejné finance

Základním a nejdůležitějším předpokladem je skutečnost, že převod funkce provozovatele dráhy a s tím souvisejícího zvoleného rozsahu činností a majetku nezvýší trvale mandatorní nároky na státní rozpočet a veřejné finance nad rámec dosavadního stavu. Naopak větší efektivitou dojde k naplnění vyšší úrovně údržby.

Převod funkce provozovatele dráhy si vyžádá jednorázové výdaje v předpokládané výši cca 400 mil.Kč související s vlastní realizací převodu. Jedná se o výdaje na částečné pokrytí kupní ceny za prodej části podniku ve výši 300 mil.Kč a dále výdaje ve výši cca 100 mil.Kč na činnosti související s prodejem části podniku (geometrické oddělovací plány, vklady do katastru nemovitostí, znalecké posudky, právní služby, audity, poradenské služby, dokoupení chybějícího majetku v oblasti informačních technologií). Další nutné výdaje budou na úhradu nájemného za majetek, který bude převeden na SŽDC, s.o. v rámci snížení základního kapitálu ČD, a.s. (pronájem majetku v době po realizaci prodeje části podniku do doby realizace 2. a 3. kroku převodu).

Zdroje na pokrytí těchto výdajů zajistí zúčastněné subjekty tj. Ministerstvo dopravy, ČD, a.s. a SŽDC, s.o. ze svých rozpočtů v členění :

- Ministerstvo dopravy – část kupní ceny za prodej části podniku, právní služby
- SŽDC, s.o. – část kupní ceny za prodej části podniku, znalecké posudky, audit, poradenské služby, právní služby, dokoupení chybějícího majetku v oblasti informačních technologií, úhrada nájemného za pronajatý majetek do doby realizace 2. a 3. kroku převodu
- ČD, a.s. – geometrické oddělovací plány, vklady do katastru nemovitostí, znalecké posudky, právní služby, audit.

Výše ročního nájmu majetku, který bude předmětem převodu v rámci 2. a 3. kroku, bude stanovena ve výši odpisů pronajatého majetku, přičemž nájemce (SŽDC, s.o.) bude hradit náklady na energie a služby spojené s užíváním majetku včetně nákladů na údržbu a opravy pronajatého majetku a případných nákladů na nezbytné investice.

Dopady navrhovaných změn do zákona č. 77/2002 Sb.

Zákon č. 77/2002 Sb. stanovil některé odchylky od obecné právní úpravy Obchodního zákoníku a zákona o státním podniku jednak ve vztahu k samotnému procesu založení a vzniku ČD, a.s. a SŽDC, s.o., jednak ve vztahu k jejich dalšímu postavení a činnosti. Odchylná právní úprava vztahující se k procesu založení a vzniku (např. způsob stanovení dne vzniku akciové společnosti a státní organizace a povaha zápisu do obchodního rejstříku, právní důvod vzniku vlastnického práva k majetku pro ČD, a.s. či přechod práva hospodaření pro SŽDC, s.o.) byla již provedena a nepředstavuje pro realizaci převodu vybraných činností a majetku z ČD a.s. na SŽDC s.o. žádnou překážku. Nezbytná je ovšem novelizace těch ustanovení zákona č. 77/2002Sb., která upravují postavení a činnost ČD, a.s. a SŽDC, s.o. nebo udělují těmto subjektům zvláštní práva, resp. ukládají zvláštní povinnosti. Potřeba novelizace se soustředí do čtyř základních oblastí:

1. předmět činnosti SŽDC, s.o. a předmět podnikání ČD, a.s.

Přestože zákon č. 77/2002 Sb. explicitně nevylučuje, aby byla SŽDC, s.o. provozovatelem dráhy, vychází ve značném rozsahu z předpokladu, že SŽDC, s.o. dráhy sama provozovat nebude, ale zajistí jejich provozování prostřednictvím smlouvy s ČD, a.s. Z tohoto důvodu se jeví jako nezbytné výslovně v novelovaném zákoně č. 77/2002 Sb. stanovit provozování dráhy jako předmět činnosti SŽDC, s.o. Současně bude pro vyloučení pochybností upraveno ustanovení zákona č. 77/2002 Sb. stanovující předmět podnikání ČD, a.s. tak, aby nezahrnovalo provozování železniční dopravní cesty ve veřejném zájmu a naopak opravňovalo ČD, a.s. k provozování činností, které nepřejdou na SŽDC, s.o.

2. smlouva mezi ČD, a.s. a SŽDC, s.o. o způsobu zajištění provozování železniční dopravní cesty, její provozuschopnosti, modernizaci a rozvoji ve veřejném zájmu

Zákon č. 77/2002 Sb. stanoví, že SŽDC, s.o. a ČD, a.s. uzavírají smlouvu na dobu 3 let, v níž upraví způsob zajištění provozování železniční dopravní cesty, její provozuschopnosti, modernizace a rozvoje ve veřejném zájmu, povinnosti smluvních stran, včetně výkonu kontroly, a výši úhrad. V rámci převodu nebudou na SŽDC, s.o. převedeny všechny činnosti, které jsou předmětem provozování dráhy, některé budou nadále vykonávány ze strany ČD, a.s. Mezi SŽDC, s.o. a ČD, a.s. tak bude stále, byť v omezeném rozsahu, docházet v souvislosti s provozováním dráhy k toku výkonů a finančních prostředků. Podrobnosti by měly být i nadále mezi SŽDC, s.o. a ČD, a.s. upraveny smluvně. Tyto smluvní vztahy by

měly být podřízeny obecné právní úpravě. Provozování činnosti „obsluha dráhy“, kterou budou po převodu vybraných činností na SŽDC s.o. provozovat na základě smlouvy ČD a.s., se navrhuje zařadit do režimu živnostenského zákona jako živnost volnou. Podmínky odborné způsobilosti zaměstnanců ČD a.s., kteří budou obsluhovat dráhu, jsou obsaženy ve vyhlášce č. 173/1995 Sb., kterou se vydává dopravní řád drah, ve znění pozdějších předpisů.

Provozování dráhy ve smyslu zákona o dráhách je zcela vyjímuto z působnosti živnostenského zákona a regulace provozování dráhy je plně obsažena v zákonu o dráhách. Dle platné právní úpravy se však úřední povolení k provozování dráhy vydává konkrétnímu provozovateli pro určitou dráhu a nelze jej vydat souběžně více provozovatelům k provozování téže dráhy, byť na různé dílčí činnosti týkající se provozování dráhy. Tento princip se navrhuje zachovat. Je nezbytné, aby odpovědnost za provozování konkrétní dráhy byla vždy soustředěna u jednoho subjektu a nedocházelo k jejímu rozměňování. Pluralita subjektů na straně provozovatele dráhy by způsobovala komplikace i ve vztahu k dopravcům vstupujícím na dráhu za účelem provozování drážní dopravy.

3. provoz železniční dopravy pro účely obrany státu a ochrana a obnova železniční dopravní cesty významné pro obranu státu

Zákon č. 77/2002 Sb. v § 17 a § 18 ukládá úkoly pro obranu státu a v případech dalších krizových stavů výlučně společnosti ČD, a.s. V souvislosti s převodem vybraných činností a majetku z ČD a.s. na SŽDC s.o. je potřeba tyto úkoly odpovídajícím způsobem rozdělit mezi ČD, a.s. jako dopravce a SŽDC, s.o. jako provozovatele dráhy.

4. hospodaření s převáděným majetkem

Z důvodu právní jistoty je nezbytná úprava zákona č. 77/2002 Sb. ve věci majetku, který je z ČD, a.s. převáděn na stát tak, aby subjektem, který s ním hospodaří byla SŽDC, s.o.

Připravovaná právní úprava neovlivní nepříznivě rozvoj podnikatelského prostředí, naopak přinese větší transparentnost prostředí v oblasti drah a drážní dopravy a přispěje k vytvoření rovných a nediskriminačních podmínek přístupu všech oprávněných subjektů na dopravní cestu železničních drah. Navržená právní úprava se nijakým způsobem nedotýká problematiky životního prostředí a nepřináší negativní sociální dopady.

Návrh novely zákona č. 77/2002 Sb., obsahující uvedené změny, bude předložen vládě v souladu s usnesením vlády č. 848 ze dne 25.7.2007 jako samostatný materiál.